

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 143-1908)

Originalt emne

Jorder

Jorder/Erhvervelse af Grunde og Jorder

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 4. juni 1908](#)
- 2) [Byrådsmødet den 4. marts 1909](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 4. juni 1908 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 143-1908)

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende et fra Møllejer Weis indkommet Tilbud paa Overdragelse af Møllens Grund til Kommunen.

Møllejer Weis' Tilbud var saalydende:

"Aarhus Kommune køber af Herredsfoged Fr. Ingerslev og Propr. H. Weis deres Andel i Arealet a- b- cdef- a paa vedlagte Plan for en Købesum af 250000 Kr., hvorfor Kommunen udsteder til Herredsfoged Ingerslev og Propr. H. Weis - uden Udgift for disse - til hver Obligationer til Beløb 125000 Kr., hvilke Obligationer skulle forrentes med 4 pCt. p. A., som betales med Halvdelen i Juni og December Termin, første Gang i December Termin 1908. De ere uopsigelige fra Kreditors Side indtil 3 Aar efter, at Kommunen har faaet Brugsretten til hele Arealet. - E. Weis udsteder til Kommunen Gavebrev paa hans Andel af nævnte Areal. Omkostningerne ved Overdragelserne paahvile Kommunen.

Kommunen anlægger straks paa egen Bekostning Gaden langs med Aaen samt Gaden fra denne til Garvergyden som vist paa vedlagte Plan og som i Overenskomst af 3/12 f. A. bestemt; for sidstnævnte Gades Vedkommende godtgøres Halvdelen af Bekostningen ved Anlægget, naar dette er færdigt, af Lodsejerne paa Gadens østlige Side i Forhold til deres Facade mod Gaden.

Af Arealet hijkg maa Kommunen anvende indtil 1/3 - er een Trediedel - til derpaa at bygge en smuk Bygning til Anvendelse til Raadhus, Museum, Universitet eller anden lignende højere Undervisningsanstalt. Resten af Arealet maa aldrig bebygges, men skal henligge som Torv eller offentlig Park, der skal have Navnet henholdsvis "Mølletorvet" eller "Mølleparken". - Paataleretten

Saalænge E. Weis og Hustru begge eller een af dem - leve, have de udelukkende og uindskrænket Brugsret af Arealet Nord for Linien Imno, og de paa samme værende eller kommende Bygninger tilhøre E. Weis og Hustru, som kunne handle med dem, som de lyste. Hvis Kommunen maatte ønske det, er den dog berettiget til at overtage det sydlige Pakhus, men E. og W. Weis beholde Dispositionsret over det samme i Syd ibyggede Beboelseshus med et til samme hørende Rum i Pakhuset samt en Gaardsplads. E. og W. Weis have da Ret til en 10 Alen bred Adgang langs med det sydlige Pakhus om til Møllens Gaardsplads og Have.

Maatte nævnte Brugsret af E. og W. Weis forinden deres Død blive opgivet, og Arealet da overdrages til Kommunen, udbetaler denne dem i Stedet for Brugsretten indtil den sidstlevendes Død aarlig 5000 Kr. med 2500 Kr. i hver Juni og December Termin. De paa Arealet paa dette Tidspunkt værende Bygninger tilfalde da Kommunen, og Beboelsesbygningerne skulle straks nedrives; dog skal Aarhus historiske og antikvariske Samling være berettiget til uden Vederlag at overtage og flytte Møllens Stuehus og den Nord for samme værende gamle Lade hen til en anden Plads til Brug for Samlingen.

Pakhusene er Kommunen derimod berettiget til at lade blive staaende indtil 3 Aar efter, at E. og W. Weis have opgivet Brugsretten til Arealet.

Naar samtlige Bygninger ere nedrevne, skal hele Pladsen straks tages i Brug efter sin foran angivne Bestemmelse".

Paa Grundlag af Tilbudet havde Stadsingeniøren foretaget følgende Beregninger:

"Efter den med Mølleeejer Weis afsluttede Overenskomst af 2/12 1907 skal Byen betale

Halvdelen af Gaden langs Aaen med Bolværk og Rækværk. Denne Forpligtelse skal ogsaa fremdeles paahvile Kommunen efter Hr. W. 's Forslag til Udlæggelse af "Mølletorvet", og Bekostningen ved den nævnte Forpligtelse regnes derfor ikke med i nedenstaaende Opgørelse over de ved et eventuelt Anlæg af "Mølletorvet" foranledigede Udgifter, som efter Hr. W. 's Kontraktudkast vil blive følgende:

Engang A ar lige for alle. Udgifter. Kr. Kr.

1. Obligationer: 250000 Kr. til

4 pCt..... 10000

2. Naar Brugsret faas til Arealet

Nordfor Linien 1-mnoog

indtil Hr. og Fru W. dø. .. 5000

3. Anlægsudgifter:

7" Gade langs Aaen (200 Al.

å 60 Kr.)..... 6000

7a Gade i Garvergydes Forlængelse (165 Alen å 60 Kr.) 5000

Museumsgades Forlængelse

(200 Alen å 60 Kr.)..... 12000

Anlæg af Park (3000 kv Fvn.) 5000

Indhegning om samme (700

Alen)..... . 2000

300001500

16500

Heri fragaar:

4. Ved Salg af Grunde i Museumsgades Forlængelse 39°

X 175° = 6825 kv Al. k 20

Kr. = 136500 Kr..... 6800

5. Indtægt ved Udleje af ca.

3387 Al. Pakhusrum, af Hr.

Weis ansat til 2000 Kr. -

2500 Kr., ansættelse..... 1500

8200

Naar Hr. og Fru Weis er døde, udgaar den under

(2) nævnte Post, stor.... 5000

Rest..... 3200

som kapitaliseret vil svare til

en Sum af..... 75000 Udvalgets Indstilling var følgende:

"Ved hoslagt at fremsende et Tilbud fra Hr. Møller Weis om at skænke Kommunen den ham tilhørende Trediedel af Møllehavens Grund, der angives at være ca. 42500 kv Alen stor, paa visse nærmere i Tilbudet nævnte Betingelser, skal man oplyse, at Hr. Weis absolut ikke ønsker at knytte andre Sager sammen med denne - man havde jo saaledes ønsket Forholdet paa Bispetofteordenen samtidig - hvorimod Hr. Weis er villig til eventuelt at anbefale sine Medarvinger at nøjes med 8000 Kr, om Aaret i de første 3 Aar i Stedet for de stipulerede 10000 Kr., ligesom Fru Weis vil forpligte sig til at fraflytte Møllen senest tre Aar efter Mandens Død. Kommunens aarlige Udgift vilde herefter straks blive ca. 8000 Kr. (se Stadsingeniørens medfølgende Beregninger); senere vil Udgiften antagelig variere mellem 8 og 10000 Kr., for tilsidst, naar Hr. og Fru Weis ere døde, at blive ca. 4700 Kr. (3200 + 1500) eller mulig noget mindre, hvis der kan opnaas mere end . 20 Kr. pr. kv Al. for den Grund, Kommunen faar til Salg.

Den helt frit beliggende Karré, der foreslaas udlagt til Park med Ret til deri at opføre en offentlig Bygning, vil faa et Areal af ca. 26000

kv Al. Med omliggende Gader og Aaen vil det blive en ret anseelig aaben Plads, der kun vil ligge nogle faa Minutters Gang fra Byens Centrum, naar der skaffes Færdselsforbindelse langs eller over Aaen til Frederiksborg, og vil derfor formentlig kunne faa stor kommunal Betydning.

Den Pris, hvori Parken endelig vil komme til at staa Kommunen, vil vistnok nøgternt regnet

kunne sættes til ca. 150000 Kr. (Hr. Weis er født den 14. Decbr. 1848 og Fru Weis den 8. Oktbr. 1851), hvilket giver en Nettopris (Jorden, der udlægges til Gader, regnes ikke med, og Udgifter til Gadeanlæg og Parkens Anlæg holdes udenfor) af knap 6 Kr. pr. kv Alen, medens Hr. Weis har nægtet at sælge sin Grund paa den anden Side af Aaen til 18 Kr. pr. kv Alen.

Kommunen vil foreløbig faa et kontant Udlæg paa ca. 30000 Kr., medens den egentlige Købesum for de to Trediedele af Arealet: Kr. 250000 først skal erlægges tre Aar efter, at Kommunen har faaet Brugsret over hele Arealet, inden hvilken Tid Grundene imod Vest formentlig vilde være afhændede.

Ved at modtage Hr. Weis's Tilbud paaføres der Kommunen en ikke ubetydelig Udgift for et Areal, der i alt Fald foreløbig er uproduktivt, men Udvalget mener ikke at turde tilraade Byraadet at afvise Hr. Weis's Gave, da Grunderhvervelsen utvivlsomt er af stor Værdi for Kommunen, og Arealet senere ikke vil kunne erhverves selv til en betydelig højere Pris, idet Hr. Weis allerede nu har Tilbud paa en større Del af Arealet."

Mikael Johansen foreslog Sagen udsat til Behandling for aabne Døre i næste Møde.

Nørgaard maatte i Henhold til Hr. Weis's Ønske anmode om, at den første Behandling foregik for lukkede Døre. Den endelige Behandling skulde selvfølgelig foregaa i et offentligt Møde, men at foretage den første Behandling for aabne Døre vilde være det samme som at afvise Sagen. Han gennemgik derefter Hr. Weis's Tilbud samt Udvalgets Indstilling og oplyste, at Udvalget længe havde haft Sagen til Forhandling med Hr. Weis, og at den nu forelaa i en Skikkelse, der var adskilligt fordelagtigere for Kommunen end Hr. Weis's første Tilbud. Hovedspørgsmaalet var, hvilken Betydning man tillagde det at faa en saadan aaben Plads som den i Tilbudet nævnte, og hvor meget man vilde ofre derfor. Udvalget fandt, at den aabne Plads med Ret til paa den at opføre en offentlig Bygning vilde være af meget stor Betydning, selv om den offentlige Bygning skulde være et Museum, et Raadhus, et Universitet eller anden højere Undervisningsanstalt. Heldigt vilde det selvfølgelig have været, om man samtidig havde kunnet faa en Ordning for Bispetoften, og Udvalget havde forhandlet med Hr. Weis derom, men han havde paa det bestemteste modsat sig at koble disse Spørgsmaal sammen. Der var Grund til at tro, at Hr. Weis vilde sælge sin Del af Bispetoften til almindelig Bebyggelse, og hvis det blev Tilfældet, vilde den ikke egne sig til Opførelse af offentlige Bygninger, hvad der vilde være en Grund mere for Kommunen til at sikre sig den aabne Plads til en offentlig Bygning, som, naar Banegaardsforholdene blev

ordnede, vilde komme til at ligge umiddelbart ved en Hovedfærdselsaare faa Minutters Gang fra Byens Centrum. Hvad Erhvervelsen vilde koste, var det ikke let at sige noget bestemt om, idet det i gunstigt Tilfælde kunde blive 100000 Kr., men ogsaa kunde løbe op til 200000 Kr., og Udvalget mente derfor, at Udgiften nøgternt kunde ansættes til 150000 Kr. Hvis det hele kunde gaa i Orden med det samme, vilde Erhvervelsen koste Kommunen 75000 Kr., og hvis baade Hr. og Fru Weis skulde dø i Løbet af et Par Aar, vilde Udgiften blive omved 100000 Kr., men skulde de leve meget længe et Par Hundrede Tusinde, hvad der dog ikke var Sandsynlighed for, da de begge var ret gamle. Regnede man imidlertid med en Udgift af 150000 Kr., vilde selve Parken komme til at staa Kommunen i en Pris af knap 6 Kr. pr.

kv Alen, hvad ikke kunde siges at være meget, naar man erindrede, at Hr. Weis ikke vilde sælge for 18 Kr. pr. kv Alen paa den anden Side af Gaden. For de Arealer, Kommunen fik disponible til Salg, kunde der sikkert beregnes 20 Kr pr.

kv Alen. Alt vel overvejet mente Udvalget, at de stillede Betingelser ikke kunde siges at være urimelige, og at Kommunen vilde være godt tjent med den store aabne Plads, var utvivlsomt. Skulde Byraadet nu sige nej til Hr. Weis's Tilbud, vilde Efterkommerne sikkert bebrejde Byraadet det, naar de kom til at savne Plads, som man nu vilde have savnet det, hvis Marselisborg ikke var blevet erhvervet. Udvalget var derfor af den Mening, at selv om man kom til at sætte Penge i Grunde, man ikke for Øjeblikket havde Brug for, kunde det dog ikke forsvares at afvise en saadan Gave, som Tilbudet i Virkeligheden var. Endelig skulde det fremhæves, at den aabne Plads vilde have stor Betydning, ikke blot fordi den vilde komme til at ligge nær ved en stor Færdselsaare, men ogsaa fordi den vilde komme til at ligge aaben til alle fire Sider og derved vilde synes større, end den virkelig var.

Mikael Johansen fandt det dristigt at tale om en Gave til Kommunen, da det i Virkeligheden nærmest drejede sig om en Gave til Hr. Weis's Medarvinger, og der vilde derfor sikkert straks rejse sig en Folkestemning imod den foreslaaede Ordning, naar den kom offentlig frem. Han kunde ikke tænke sig, at de opgivne Tal helt vilde komme til at holde Stik, da en Del af Arealet som opfyldt Grund umuligt kunde have den Værdi, der var nævnt, og da det mindst vilde være 10 Aar, maaske endog 30 eller 40 Aar, inden Byens Centrum vilde være nær ved det omhandlede Areal. Hvis Sagen endda stod i Forbindelse med Aaens Overbygning, vilde den dog være noget mere forstaaelig, men da dette ikke var Tilfældet, og da Hr. Weis kun var 60 Aar og kunde leve 30-35 Aar endnu, syntes Handelen meget

daarlig. Det forekom ham ikke, at man trængte til en aaben Plads i det Kvarter, som aldrig vilde blive indelukket. Dersom man saa endda fik fri Dispositionsret over den aabne Plads, kunde der være nogen Rimelighed for at erhverve den, men det fik man jo ikke engang. I og for sig havde Kommunen desuden Jord nok, og jo mere den købte, jo mindre vilde de Arealer, som den alt ejede, blive værd. Det var ham uforstaaeligt, at Jorden der skulde have den Værdi, Udvalget havde ansat den til, særlig naar man tog i Betragtning, at Handels- og Kontoristforeningen for sine Grunde ud mod Nørrealle end ikke havde kunnet faa et Bud paa 8 Kr. pr. kv Alen. Hvis Hr. Weis virkelig i denne Sag handlede af Kærlighed til Kommunen, var det i høj Grad underligt, at han ikke vilde gaa med til samtidig at faa Forholdene ordnet paa Bispetofte. Det var ham umuligt at gaa med til den foreslaaede Ordning, som han tværtimod kraftigt vilde modsætte sig, og han haabede, at Sagen snarest kom frem for Offentligheden, som havde Krav paa at vide fuld Besked.

Filtensborg var ligeledes meget betænkelig ved at gaa med og hævdede, at der aldeles ikke kunde være Tale om nogen Gave fra Hr. Weis's Side. Man maatte altsaa se paa Sagen som en Forretning, og han var bange for, at Kommunen ikke havde Raad til at anvende ca. 16,500 Kr.

aarlig til Køb af Arealer, hvis ene Trediedel man kun maatte benytte i et bestemt Øjemed. At lægge et Raadhus der kunde der vel næppe blive Tale om i mange Aar, og de andre i Tilbudet nævnte Bygninger, Museum eller Universitet, havde ikke Krav paa at ligge i Byens Centrum. Desuden havde man i dette Kvarter tilstrækkeligt med aaben Plads Skønt han gerne skulde indrømme, at man skulde se stort paa Byens Forhold og sikre dens Udvikling, vilde han dog synes, at de Ofre, som her skulde bringes for at faa en aaben Plads, der ikke som af Hr. Nørgaard fremhævet vilde komme til at ligge ved nogen Hovedfærdselsaare, var vel store i Forhold til de Fordele, der kunde opnaas. Paa Marselisborg havde man forøvrigt Pladser nok, der kunde reserves for Fremtiden.

Jakob Jensen oplyste, at Tanken om Overdragelsen oprindelig hverken skyldtes Hr. Weis eller Mænd, der var interesserede i den, men Professor Tage Hansen. Fordi Hr. Tage Hansen havde faaet denne Tanke og stadigt arbejdet for den, skulde der siges ham en Tak, for Byen trængte til aabne Pladser. De store aabne Haver forsvandt mere og mere, og Byen var ved at blive overbebygget som ingen anden Købstad, saa Forholdene vilde snart blive utaalelige, hvis Byraadet ikke tænkte paa at skaffe aabne Pladser. Naar Talen var om, at Arealet var sumpet, opfyldt Grund, som ikke kunde sælges til den kalkulerede Pris,

skulde han oplyse, at der kun var 2½ Alen til fast Havsand, og at det var bevist, at Jorden kunde bære. At Kommunens øvrige Grunde skulde falde i Pris, hvis det omtalte Stykke skulde blive erhvervet, var meget usandsynligt, da Forholdet jo netop var, at jo mere Jord Kommunen kom i Besiddelse af, jo mere kunde den selv bestemme Prisen. Dersom Kommunen ejede det hele, kunde den selv fastsætte Prisen, som nu maatte rette sig efter Konkurrencen med de private Ejere. Med Hensyn til om Kommunen havde Raad til at erhverve Arealet, vilde han hævde, at det i Grunden kun drejede sig om at tage en aaben Plads fra Marselisborg eller Munkebakke og lægge ind i Byen, idet Bebyggelsen maatte foregaa der, hvis den ikke kunde finde Sted i den indre By. Man kunde ikke sammenligne nærværende Grunde med den af Hr. Mikael Johansen omtalte Grund i Nørrealle. Selv om Hr. Weis skulde leve i mange Aar, vilde Byen intet Tab faa derved, da Grundene de første 20 Aar nok skulde stige det i Værdi, som Hr. Weis skulde have. Selv om man saa hele Sagen fra et Forretningsstandpunkt, maatte det dog indrømmes, at Overdragelsen paa de stillede Betingelser var en Gave fra Hr. Weis's Side, for hvis Byen nu sagde nej, og Hr. Weis saa begyndte at sælge, skulde det nok vise sig, at han opnaaede langt højere Priser, end her var Tale om at give. Til Hr. Filtenborg, som mente, at Kommunen ikke havde Raad til at erhverve de paagældende Arealer, vilde han sige, at Kommunen netop havde Pligt til at købe, da Grunden til Byens Blomstring maatte søges i, at den havde haft Raad til at købe. Hvis Byraadet nu spildte den belejlige Tid, vilde den være spildt for den kommende Slægt.

Simonsen forekom det, at Sagen som Forretning var ret daarlig og ikke godt kunde bringes i Overensstemmelse med god økonomisk Sans. Skønt Kommunens øvrige Grunde vel skulde blive mere værd, naar saa stort et Areal blev udlagt til aaben Plads, kunde han dog ikke godt gaa med til at modtage Hr. Weis's Tilbud, som forekom ham ret usmageligt, naar man erindrede, at Hr. Weis samtidig med at forlange Pladsen udlagt til aaben Park, hvis Byen overtog den, truede med at bebygge den tæt, hvis Byen ikke vilde tage mod hans Tilbud. Den begrænsede Dispositionsret gjorde det hele til en daarlig Forretning. Skønt han var enig med dem, der gerne vilde gøre Byens Lunger saa store som mulig, kunde han dog ikke se, at der i dette Kvarter var Trang til mere aaben Plads. Sagen var imidlertid saa stor og omfattende, at der syntes at være Grund til, inden man gik videre med den, at undersøge den lidt nærmere, og han skulde derfor henstille, at den foreløbig blev overgivet til Budgetudvalget.

Nørgaard var med til at anbefale at modtage Hr. Weis's Tilbud, fordi der kunde lægges en

offentlig Bygning paa den aabne Plads. Selvfølgelig havde Gaven været større, hvis der ingen Begrænsning havde været med Hensyn til, hvilken offentlig Bygning, der maatte opføres der; men selv om det lykkedes at forhale Banegaardens Flytning nogle Aar, vilde Flytningen dog ikke kunde hindres, hvis man ikke vilde hæmme Byens Udvikling, og saa vilde den aabne Plads komme til at ligge ved en Hovedfærdselsaare, hvad der vilde være af overordentlig stor Betydning for den eventuelle offentlige Bygning. Man kunde vel lægge adskillige offentlige Bygninger baade mod Nord og Syd, men der fandtes dog offentlige Bygninger, som maatte ligge i Byens Centrum, og der havde man ikke en eneste Plads. Hr. Filtenborg tog vist Fejl angaaende de aarlige Udgifter, for disse vilde de første 3 Aar kun beløbe sig til 8000 Kr. og kunde maaske saa stige til 10,000 Kr., men om 16-18,000 Kr. var der ikke Tale. Grundenes Værdi vilde imidlertid stige, og naar man nu kunde faa den aabne Plads for 6 Kr. pr. kv Alen, var det ikke Uret at sige, at det var en Gave. Naar det var blevet sagt, at Hr. Weis forlangte en Del af Arealet udlagt som aaben Plads, hvis Byen overtog det, men vilde bebygge det tæt, hvis han skulde beholde det, kunde det dog tænkes, at Hr. Weis vilde ofre noget for at faa en Plads, der kunde minde om Møllen, men maatte betragte det hele som Forretning, hvis Arealet skulde udlægges til almindelig Bebyggelse og Navnet dermed forsvinde. Det vilde være af stor kommunal Betydning at faa en aaben Plads her i Stedet for et stærk bebygget Kvarter, og det maatte dog kommunalt set veje noget, at Byen vilde komme til at sælge flere af de Grunde, den alt ejede, hvis en Del af Møllens Areal blev baandlagt til aaben Plads. Dersom Byraadet nu afviste Tilbudet, skulde man faa at se, at Hr. Weis inden mange Aar tjente ganske anderledes paa Arealet, og naar Gaden først blev en Hovedfærdselsaare, skulde det nok vise sig, at Byraadet havde taget grundigt fejl. Forøvrigt var der stor Sandsynlighed for, at Erhvervelsen vilde blive betydelig billigere, end Udvalget havde kalkuleret, saa det vilde være særdeles kedeligt, om Byraadet nu ikke tog mod den aabne Haand, Hr. Weis rakte frem. Naar Hr. Mikael Johansen ønskede Sagen offentlig frem med det samme, skulde han gøre opmærksom paa, at Hr. Weis betragtede sit Tilbud som en Gave, han ikke ønskede vejret og vraget for aabne Døre, og at Sagen maatte betragtes som bortfaldet, hvis der ikke var overvejende Stemning for at tage imod Tilbudet.

Mikael Johansen oplyste, at mange vidste Besked om Sagen, saa den var slet ikke saa hemmelig. Byens Udvikling gik mod Syd og kunde ikke rigtig gaa mod Vest, fordi Terrænet der var for bakket, og fordi Byen der intet ejede. Det maatte heller ikke glemmes, at Militæret desværre vel snart vilde blive fjernet fra Byen, og saa vilde Rytteriets store

Eksercerplads, som laa mere centralt end Møllen, blive fri. Desuden sagdes der ogsaa, at Rigsdagen ikke mere tænkte paa at lægge Banegaarden i Mølleengen, og efter hans Mening kom den der aldrig. Han kunde ikke indse, at der var ført noget som helst gyldigt Argument frem for at tage imod Hr. Weis's Tilbud, og han var overbevist om, at der heller ingen Stemning var derfor ude i Byen. Da det imidlertid var saa stor en Sag, og hvis Hr. Weis virkelig betragtede det som en Gave, kunde Hr. Weis da intet have imod at faa Sagen behandlet for aabne Døre; men man kunde jo tænke sig, at Hr. Weis ikke vilde have den offentlig frem, fordi han selv var klar over, at det i Virkeligheden ikke var nogen Gave. Han havde intet imod at henvise Sagen til Budgetudvalget, skønt han ikke kunde se, hvad det skulde nytte, men han saa dog helst, at Sagen rent blev afvist.

Magnus Nielsen var ikke fuldstændig klar over Sagen, men havde dog nu hørt saa meget, at han nærmest heldede til den Side, der mente, at Gaven i Grunden var en Trussel. Han kunde ikke se, at Hr. Weis havde været særlig heldig med Salget af Grunde i Mølleengen, og der var vist ingen af dem, der havde købt der, som endnu ejede Grundene. Man vilde meget bedre have følt Hr. Weis's By patriotisme, hvis han paa billige Vilkaar vilde have overladt Kommunen Arealerne paa den anden Side af Aaen, for det maatte dog betragtes som en Skændsel, hvis Karreen der skulde bebygges med almindelig Bebyggelse. Om Overbebyggelse kunde der næppe blive Tale i mange Aar med de Forholdsregler, der paa forskellig Maade var taget i sanitær Henseende. Møllens Grund var nærmest en Sump og havde i sin Tid været gennemskaaret af Kanaler; henne i Møllegade kunde man nok paa 2½ Alens Dybde træffe fast, sandet Bund, men det var, fordi den gamle Flodbred havde været der. Selv om Hr. Weis selv vilde bygge, kunde han dog ikke tænke sig, at Bebyggelsen kunde blive synderlig tæt, da Hr. Weis jo skulde rette sig efter den fornylig vedtagne smukke Plan. Kirkegaarden var i Virkeligheden en stor aaben Park, og dersom der blev bygget et ordentligt Museum, kunde der ogsaa blive Park der, hvor det nuværende Museum laa. Han vilde gerne være med til at se saa lyst som muligt paa Sagen, men han havde endnu aldrig hørt, at der kom noget særlig godt for Byen fra Weisernes Side, saa han fandt ikke megen Anledning til at gøre noget for Slægten. For Øjeblikket turde han imidlertid hverken stemme for eller imod.

Filtenborg betvivlede ikke, at Hr. Weis selv troede at bringe Byen en Gave, for der var jo Folk, der troede, de skænkede alt væk, naar de gjorde en god Forretning. Aabne Pladser tjente til at skaffe Lys og Luft, men skulde Banegaarden komme ned i Mølleengen, vilde der blive Brug for en Hovedfærdselsaare, og det havde man i Aaen og de to langs den løbende

Gader, og denne brede Hovedaare vilde bringe Lys og Luft for hele Kvarteret. Der behøvedes altsaa paa dette Sted ikke mere aaben Plads, og for det Areal, der kunde sælges til Bebyggelse, syntes Summen, der skulde anvendes, vel rigelig. Det var meget rigtigt, at Udgiften de 3 første Aar vilde blive et Par Tusinde mindre, end han først havde ment. Han vilde ikke have Skyld for at se smaaligt paa Sagen og henstillede derfor, at Sagen blev udsat.

Sabroe kunde have ønsket, at Sagen var kommet noget senere, for skulde Militæret komme bort, kom Byen i Besiddelse af store Arealer, og saa vilde Situationen maaske være noget anderledes ogsaa for de Herrer, der enstemmigt havde indstillet at købe Møllen. Han troede ikke paa en for tæt Bebyggelse i den indre By og syntes ikke, der i og for sig behøvedes mere aaben Plads i det paagældende Kvarter, skønt han selvfølgelig skulde indrømme, at Kommunen, hvor den kunde, burde lægge Beslag paa Arealer til aabne Pladser. Det var et Spørgsmaal, om Grunden var saa fast, som Hr. Jakob Jensen mente, for Museets Grund var i alt Fald saa fugtig, at Kunstværkerne ødelagdes og smuldrede hen. Hans Standpunkt var, at Sagen ikke burde pure afvises, og at Spørgsmaalet var saa stort, at Borgerne havde Krav paa at faa en offentlig Behandling, men naturligvis maatte der ses bort fra Forholdet gamle og unge Weis. Han var nærmest stemt for, at Sagen burde underkastes en grundig Undersøgelse af Udvalget suppleret med et Par bygningskyndige Medlemmer.

Nørgaard kunde forstaa de Herrer Magnus Nielsens og Sabroes Standpunkt, men Hr. Weis maatte bestemme, om Sagen skulde offentlig frem. Byraadet kunde nok se bort fra Forholdet gamle og unge Weis, men det kunde man ikke forlange af Offentligheden, saa han tvivlede ikke om, at der kunde være eller rejses en Stemning imod Sagen. Muligvis havde Hr. Weis ikke noget imod at faa Sagen frem for Offentligheden, men inden den kom det, skulde man dog gerne være noget længere med Hr. Weis end nu, saa han vilde anmode om, at Sagen foreløbig ikke blev omtalt. Maaske kunde der opnaas noget med Hensyn til, hvilken Bygning der maatte opføres paa den aabne Plads, og kunde man i den Henseende blive friere stillet, vilde meget være vundet. Det var blevet ham sagt, at Grundene maatte anses for brugelige, og var de det, maatte Vilkaarene anses for meget favorable, men skulde de være saa daarlige som fra flere Sider omtalt, kunde der jo nok være nogle Betænkeligheder. Til Hr. Mikael Johansen vilde han sige, at Gaden langs Aaen næppe laa langt ude i Fremtiden, og at man godt kunde nøjes med at overbygge den Del af

Aaen, som laa nærmest Frederiksbro. Han skulde gøre opmærksom paa, at Byen mod Vest ejede betydelige Grunde, som vilde blive brugelige til Salg, saa snart Statsbanerne tog fat, og han kunde godt slutte sig til Tanken om at supplere Udvalget med et Par bygningskyndige Mænd. Nærværende Behandling kunde saa betragtes som en foreløbig og ikke som en 1. Behandling.

Jakob Jensen havde intet imod at faa Udvalget suppleret med bygningskyndige Folk, skønt han ansaa sig selv for bygningskyndig, men han indsaa ikke, hvad der kunde opnaas derved. Han kunde tænke sig, at Malerierne i Museet smuldrede hen, fordi der var anvendt uholdbare Farver. Kommunen burde ikke vente efter Forsvarskommissionen, for vel vilde det være et øjeblikkeligt Tab, om Militæret skulde komme bort, men han maatte dog hævde, at Aarhus ikke levede af Militæret, og Eksercerpladserne vilde jo saa egne sig udmærket til Bebyggelse. Museet var ikke ordentlig fundamenteret, og der var vel i Mølleengen Huse, som var gaaet i Stykker, men det skyldtes mere den Maade, hvorpaa de var bygget, end Grunden. Der var Mænd, hvis Huse altid gik i Stykker, hvor de saa end blev bygget. Mod Vest havde Byen meget store Arealer. Da Byens Arealer i sin Tid blev kortlagt, havde Socialdemokraterne stillet Forslag om store aabne Pladser, og han glædede sig til, at der snart kom en Tid, hvor Byraadets Flertal vilde være Socialdemokrater, der vilde være med til at udlægge aabne Pladser, saa Byen kunde blive sundt bebygget. Det undrede ham, at Socialdemokrater, der i Rigsdagen havde været med til at bevilge Penge for at udlufte overbebyggede Kvarterer, ikke syntes, der var Trang til aabne Pladser her. Der var næppe nogen Grund til at lade Sagen gaa til Budgetudvalget, som næppe kunde se mere nøgternt paa den end det Udvalg, der hidtil havde behandlet den. Han betvivlede ikke, at der kunde opagiteres en Stemning mod Sagen, men han var ogsaa sikker paa, at der var mange Folk, der havde samme Syn paa Sagen som han.

Formanden oplyste, at der endnu var indtegnet tre Talere, og henstillede, at man sluttede Debatten med dem samt supplerede Udvalget med to bygningskyndige Medlemmer.

Simonsen troede ikke, der var noget om, at Rigsdagen skulde have forladt Tanken om at flytte Banegaarden ned i Mølleengen, hvor den aldeles sikkert vilde komme før eller senere. Han troede ikke paa Hr. Weis's Trussel om en tæt Bebyggelse, da det jo vilde være i Haandværkernes Interesse at bygge tidssvarende, saa man behøvede næppe at frygte for et Kasernekvarter paa Møllens Grund. Han kunde vedblivende ikke se saa stor Trang til aabne Plads der, at der skulde være Grund til at ofre et Par Hundrede Tusinde. Vilde man

ofre en saadan Sum for at hindre slet Bebyggelse, var Tiden snart inde til at faa en Del af Aaby Kommune indlemmet, for der var vist for Tiden en saadan Stemning fremme derfor, at der vel endog kunde skaffes en Forespørgsel fra Aaby. Han syntes, Budgetudvalget skulde med ind i Forhandlingerne, og vilde derfor gentage sin Henstilling om at overgive Sagen til dette Udvalg.

Mikael Johansen havde ikke sagt, at han fandt Mening i Sagen, hvis Gaden langs Aaen skulde anlægges, men hvis Aaen blev overbygget. Der var meget fugtigt i Husene paa Mølleengen, og paa det nu omtalte Areal vilde Forholdene sikkert blive endnu være. Der behøvede ikke at komme et socialdemokratisk Flertal i Byraadet for at faa dette til at sørge for aabne Pladser.

Filtensborg var glad ved at høre, at Gaden langs Aaen snart kunde ventes. Købet af Jernstøber Christensens Ejendom var derfor meget heldigt, men det nu paatænkte Køb vilde være aldeles uproduktivt.

Nørgaard foreslog Udvalget suppleret med de Herrer Magnus Nielsen og Harald Jensen.

Magnus Nielsen mente, at de, der havde været skarpest imod Sagen, altsaa Hr. Filtensborg og Hr. Mikael Johansen, burde i Udvalget.

Jakob Jensen vilde støtte Hr. Nørgaards Forslag.

Filtensborg foreslog Hr. Mikael Johansen og Hr. Simonsen.

Det vedtoges at tilbagesende Sagen til Udvalget og supplere dette med Harald Jensen, Magnus Nielsen og Mikael Johansen.

Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende Ændring af Gadelinien for Møllegade.

Nørgaard meddelte, at Foreningen af Danmarks Brugsforeninger havde købt nogle Bygninger ved Vesteralle og Møllegade til Nedrivning for der at opføre en Stald, og at Beboerne foranlediget derved var fremkommet med en alvorlig Klage til Byraadet. Udvalget var imidlertid inden Klagens Fremkomst bekendt med Forholdene og klar over, at Bebyggelsen vilde blive vanskeliggjort ved den tilsigtede Ordning, og Udvalget havde derfor indledet en Forhandling med Foreningen og de paagældende Ejere, som imidlertid spændte Buen for højt ved at forlange ialt 69000 Kr. for de fire Grunde i Møllegade og Vesteralle, uagtet Grundene tilsammen var knap 1000 kv Alen, Forbrugsforeningen vilde

kun give 25 Kr. pr. kv Alen, men Ejerne mente, at Kommunen vilde ofre mere. Skønt Udvalget over for sig selv var klar over, at der maatte ofres noget, kunde det dog ikke gaa med til saa svimlende Summer. Den ene af Ejendommene, den der ejedes af en Bager, kunde ikke genopføres, hvis samme Byggelinie skulde fastholdes. Fra Forbrugsforeningen forelaa der nu, efter at Udvalget havde lovet at faa Byggelinien fastsat, mod at der ikke blev opført Stald ud mod Gaden, en Skrivelse, der vel ikke var ganske klar, idet der baade taltes om, at der ikke skulde blive Stald ud mod Gaden, og om at kun Staldens Ende kom til at vende mod Gaden, men dog gav Løfte om, at der ikke skulde blive Vinduer til Gaden fra Stalden. Heldigt var det jo ikke med den Stald, men der var dog altsaa naaet noget, og da der i Byggevedtægten manglede en Bestemmelse om, at Stalde ikke maatte vende ud mod Gaden, kunde man jo i saa Henseende intet forbyde. Udvalget skulde derfor anbefale, at Byggelinien blev fastsat som vist paa den med Indstillingen følgende Skitse.

Magnus Nielsen fandt, at den paa Skitzten med rødt viste Byggelinie var den eneste, der burde vedtages, da Gaden ellers, som Forholdene havde udviklet sig, vilde blive en ren Siksakgade. Det vilde aldrig blive til Pryd med den Stald vendende ud mod Gaden, saa han vilde henstille, om der ikke kunde være Anledning til at anmode Staten om at tillade en Ekspropriation.

Nørgaard oplyste, at Kommunen godt kunde ekspropriere uden Statens Hjælp, men ved Ekspropriation vilde Byen komme til at give 35,000 Kr., kun for at Gaden kunde faa en lidt anden Retning, og man vilde faa en Grund, som man ingen Nytte havde af. Den grønne Linie paa Skitzten var mere lige end den røde, saa det var et Spørgsmaal, om den ikke var den bedste, særlig da den vilde medføre, at man ikke engang i Tiden kom til at betale Bagerens Ejendom i dyre Domme. Ved Ekspropriation vilde man desuden komme til at betale Bageren ublu for Næringen, og Forbrugsforeningen vilde saa blot, hvis man solgte til den, bygge Pakhuse hele Vejen rundt

Jakob Jensen ønskede helst den vestlige Gadelinie fastholdt, men den grønne Linie vilde give Vestergade en jævnere Krumning. Fællesforeningen vilde imidlertid ikke paatage sig nogen Forpligtelse, saa det eneste, man kunde faa den bort fra, var maaske Stalden. Bageren vilde maaske sælge til Fællesforeningen, hvis den vilde bygge Bageri til ham, men det vilde den ikke. Grundejerne stod sig selv i Lyset. Han syntes, at 30,000 Kr. var vel meget at ofre ved Ekspropriation. Nu vilde den østlige Side af Gaden blive ombygget, og saa kunde man jo ekspropriere, efterhaanden som man kom frem.

Magnus Nielsen kunde efter de givne Oplysninger slutte sig til Forslaget.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 4. marts 1909 - side 11

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 143-1908)

Fra det udvidede Udvalg for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling om Kommunens Erhvervelse af en Del af Aarhus Mølles Grund og af den Mølle ejer Weis tilhørende Del af Bispetoften:

Undertegnede Udvalg, der blev nedsat den

4. Juni f. A. i Anledning af Mølle ejer Weis' Tilbud om at overdrage Aarhus Mølles Grund til Kommunen, har ført Forhandlinger med Hr. Weis herom, samt om den fra alle Sider ønskede Overdragelse af det Areal paa Bispetoften, som tilhører Hr. Weis, og hvorved Kommunen ikke har været i Stand til at disponere frit over den øvrige Del af Bispetoften.

Efter at man havde formaaet Hr. Weis til at opgive sin Vægning ved at afstaa dette Areal paa Bispetoften (ca. 4800 kv Alen), og efter at man var blevet enig om, at Hr. Weis derimod selv skulde beholde Grunden langs Museumsgades Forlængelse, saaledes at Kommunen af Møllehaven kun erhverver det Areal paa ca. 26000 kv Alen, der var foreslaaet udlagt til Park med Ret til deri at opføre en offentlig Bygning, enedes hele Udvalget med Hr. Weis om en Indstilling til Byraadet, hvorefter disse to Arealer - Møllehaven og Hr. Weis' Areal paa Bispetoften - afstaas til Kommunen mod Betaling af ialt 250000 Kr., hvorfor der udstedes Obligationer med 4 % Rente, og i øvrigt i Overensstemmelse med hoslagte Udkast til Købekontrakt og Mageskiftekontrakt, af hvilke det bl. a. vil ses, at Hr. Weis er gaaet ind paa at betale Halvdelen af Omkostningerne ved Erhvervelsen af Bispetoftegrunden, samt paa, at Kommunen ingen Udgift faar til Museumsgades Forlængelse, forinden Kommunen faar Dispositionsret over hele den erhvervede Del af Møllehaven. Indtægten ved Udleje af Pakhuset tilfalder Kommunen.

Idet Udvalget indstiller denne Ordning til Byraadets Vedtagelse skal dog bemærkes, at Hr. Mikael Johansen, da de ovennævnte Kontraktudkast blev gennemgaaede, var af den Mening, at der først skulde betales Renter fra 11. Juni d. A., medens Hr. Weis havde

hævdet, at de skulde betales fra 11. December f. A. i Henhold til et tidligere Kontraktudkast. Udvalgets øvrige Medlemmer var ganske vist af den Anskuelse, at det ikke havde været Meningen at slaa den Dato fast, men man syntes ikke, man kunde forlange at udskyde Rentebetalingen saa meget. Man mente, at Renten burde betales fra den Dag, Byraadet vedtog Overenskomsten, og Hr. Weis indgik saa paa at fastsætte den 4. Marts, den Dag Sagen vil kunne forelægges Byraadet, som den Tid fra hvilken Renten erlægges.

Af den nævnte Grund og fordi Hr. Weis ikke har villet gaa ind paa, at Kommunen skulde kunne hæve Assurancesummen i det Tilfælde, Bygningerne skulde brænde, medens Hr. og Fru Weis leve, men Assurancen ikke være bleven berigtiget forinden deres Død, ønsker medundertegnede Mikael Johansen ikke at afgive Stemme i Sagen.

F. Nørgaard. Mikael Johansen.

Harald Jensen. Erik Olesen.

Viggo L. Rahr. Jakob Jensen.

Magnus Nielsen.

Udkastet til Købekontrakten var saalydende: Købekontrakt.

Undertegnede Proprietær Holger Weis af Frederiksberg og Herredsfoged Frederik Johannes Ingerslov af Holbæk sælger og afhænder herved til Aarhus Kommune de os tilhørende 2/3 - To Trediedele - af den Del af den os i Forening med Hr. Møllejeer E. Weis af Aarhus ifølge utinglæst Adkomst tilhørende Ejendom Matr. Nr. 2003, 431 a, 432, 433, 2135, 2134 b og 484 c af Aarhus Bygrunde, der ligger vest for den i Garvergydens Forlængelse approberede Gade, og som iøvrigt begrænses mod Syd af den approberede Gade fra Vester-Alle langs Aarhus Aa til Garvergydens Forlængelse, mod Vest af Vester-Alle og mod Nord af de tilstødende Naboejendomme, hvilket Areal er angivet paa vedlagte Rids og betegnet med Bogstaverne a, g, h, c, og jeg Møllejeer E. A. Weis af Aarhus overdrager herved til Aarhus Kommune den mig tilhørende Anpart (1/3) - En Trediedel - i den samme Del af de nævnte Ejendomme med Undtagelse af min Anpart i det paa Kortet med Bogstaverne f, g, h, i betegnede Areal. De paa de nævnte Arealer staaende Bygninger medfølger ikke i Overdragelsen. Det Aarhus Kommune saaledes tilkommende Areal overdrages den med de samme Herligheder, Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed det hidtil har tilhørt os og de tidligere Ejere efter de tinglæste Adkomst- og andre Dokumenter, i hvilken Henseende særlig bemærkes: ad Matr. Nr. 2003, at Kontrakt med

Aarhus Byraad om Kommunens Ret til Vandforsyning til Vandværket i Aarhus er læst 26. Oktober 1870, at der 27. Marts 1872 er læst Kvittering for 29400 Kr. fra A. Weis i Henhold til foranstaaende Kontrakt, at Landvæsenskommissionsforretning til Bestemmelse af Grundbjælkens Højde i Slusebroen er læst samme Dag. ad Matr. Nr. 432, at en tidligere Sælgerske mangler tinglæst Adkomst, jfr. Skøde læst 8. Juni 1854. ad Matr. Nr. 433, at ifølge Skøde læst 17. Februar 1853 mangler en tidligere Sælgerske tinglæst Adkomst, og samme Skøde indeholder Bestemmelse om Hegn.

ad Matr. Nr. 2135,

at der er ældre Adkomstmangel til denne Parcel.

ad Matr. Nr. 2134 b, at tidligere Skøde indeholder Bemærkninger om manglende Adkomst for Sælgeren, og at Skøde, læst 19. Juni 1902, tillige er læst som servitutstifteude med Hensyn til Fællesgavl samt Indskrænkninger i Henseende til Bebyggelse og Benyttelse m. v., ad Matr. Nr. 484 c, at Deklaration til Aarhus Mølle angaaende en Grundplads er læst 10. Marts 1859, at Skøde, læst 20. Juni 1876, indeholder Bemærkning om fælles Plankeværk, og at Deklaration angaaende Gavlfællesskab med Matr. Nr. 483 b, 484 d og 2134 a samt om eventuel Indretning af W. C. er læst den

9. April 1908 (denne Tinglæsning er imidlertid sket uberettiget af Trediemand).

Overdragelsen sker iøvrigt paa følgende Vilkaar og Betingelser:

1.

Arealet bliver, for saa vidt Udstykning skal foretages, snarest at udstykke ved Landinspektøren og Landbrugsministeriets Approbation paa Udstykningen at indhente.

2.

Det overdragne overtages straks af Kommunen (jfr. dog § 5) og henligger fremtidig for dennes Regning og Risiko i enhver Henseende.

3.

Alle af det overdragne gaaende Skatter og Afgifter ti) Staten, Kommunen eller andre, der vedrører Tiden fra og med 1. d. M, betaler Kommunen, medens vi frigør Ejendommen for alle saadanne Udgifter til denne Dag.

4.

Ikøbesum for de mig Herredsfoged Frederik Johannes Ingerslev og mig Proprietær Holger Weis tilkommende 2ls af det nævnte Areal svarer Køberen 200000 - To Hundrede Tusinde - Kroner, der berigtiges saaledes, at Aarhus Kommune, saasnart Udstykningen er i Orden, og i hvert Fald inden 1. Juni d. A. med dertil erhvervet ministerielt Samtykke udsteder og til os udlevere følgende Obligationer til mig Herredsfoged Ingerslev 2 Obligationer a 50000 Kr. altsaa tilsammen for Et Hundrede Tusinde Kr.

til mig Proprietær H. Weis 2 Obligationer h 50000 Kr. altsaa tilsammen for Et Hundrede Tusinde Kr.

Obligationerne clauseles saaledes, at Gælden forrentes med 4% p a. fra 4. Marts 1909, hvilken Rente betales halvaarsvis bagud i hver 11. Juni og 11. December Termin, første Gang i 11. Juni Termin d. A for Tiden fra 4. Marts d. A., at Gælden er uopsigelig fra Kreditors Side i 10 Aar, men derefter kan opsiges til Udbetaling i en af de nævnte Terminer med Va Aars forudgaaende Varsel, saaledes at den tidligst kan opsiges til Udbetaling i 11. December Termin 1918 - Atten -, naar Opsigelse afgives inden 11. Juni 1918, og at Gælden fra Debtors Side til enhver Tid kan opsiges til Udbetaling i en 11. Juni eller 11. December Termin med Vs Aars forudgaaende Varsel. Iøvrigt clauseles Obligationerne som det denne Kontrakt vedhæftede Udkast.

5.

Som Vederlag for det af mig E. A. Weis overdragne forbeholder jeg mig og min Hustru, saa længe vi eller een af os lever, uindskrænket Brugsret af Arealet nord for den paa vedhæftede Kort angivne Linie L, m, n, o, - saaledes at Kommunen, saa længe een af os lever, ingen Brugs- eller Dispositionsret har over dette Areal, som jeg E. A. Weis og Hustru skal kunne drage

mune, saasnart Udstykningen er i Orden, og i hvert Fald inden 1. Juni d. A. med dertil erhvervet ministerielt Samtykke udsteder og til os udlevere følgende Obligationer til mig Herredsfoged Ingerslev 2 Obligationer a 50000 Kr. altsaa tilsammen for Et Hundrede Tusinde Kr.

til mig Proprietær H. Weis 2 Obligationer h 50000 Kr. altsaa tilsammen for Et Hundrede Tusinde Kr.

Obligationerne clauseles saaledes, at Gælden forrentes med 4% p a. fra 4. Marts 1909, hvilken Rente betales halvaarsvis bagud i hver 11. Juni og 11. December Termin, første

Gang i 11. Juni Termin d. A for Tiden fra 4. Marts d. A., at Gælden er uopsigelig fra Kreditors Side i 10 Aar, men derefter kan opsiges til Udbetaling i en af de nævnte Terminer med Va Aars forudgaaende Varsel, saaledes at den tidligst kan opsiges til Udbetaling i 11. December Termin 1918 - Atten -, naar Opsigelse afgives inden 11. Juni 1918, og at Gælden fra Debtors Side til enhver Tid kan opsiges til Udbetaling i en 11. Juni eller 11. December Termin med Vs Aars forudgaaende Varsel. Iøvrigt clausuleres Obligationerne som det denne Kontrakt vedhæftede Udkast.

5.

Som Vederlag for det af mig E. A. Weis overdragne forbeholder jeg mig og min Hustru, saa længe vi eller een af os lever, uindskrænket Brugsret af Arealet nord for den paa vedhæftede Kort angivne Linie L, m, n, o, - saaledes at Kommunen, saa længe een af os lever, ingen Brugs- eller Dispositionsret har over dette Areal, som jeg E. A. Weis og Hustru skal kunne drage Nytte af, som vi vil og kan, saa længe vi lever, kun at vi ikke maa udleje det til Karusel eller Circus.

Paa det paa vedhæftede Kort med a, b, c, d, e angivne Areal, det vil sige det Areal, som ligger mellem Garvergydens approberede Forlængelse mod Øst, den approberede Gade langs Aaen mod Syd, Vester-Alle mod Vest og den approberede Forbindelsesvej mellem Museumsgade og Møllestien mod Nord, lægges den stedseværende Servitut, at dette Areal aldrig maa bebygges, men stadig skal henligge som offentligt Torv eller offentlig Park, der skal have Navn henholdsvis Mølletorvet eller Mølleparken, dog at det tillades Kommunen paa Arealet at bygge een smuk Bygning til Anvendelse til Raadhus, Museum, Universitet eller anden lignende højere Undervisningsanstalt, Bibliothek eller Torvehalle, men denne Bygning skal lægges i mindst 10 Alens Afstand fra den projekterede Gade mellem Museumsgade og Møllestien, og den bebyggede Del af Arealet maa ikke overstige $\frac{1}{3}$ - en Trediedel - af det hele Areal (a, b, c, d, e) ligesom det bebyggede Areal med dertil hørende Gaardsplads ikke maa overstige 50 % af det nævnte Areal. Det tilføjes udtrykkeligt, at den foran staaende Angivelse af den Anvendelse, der maa gøres af nævnte Areal og Bygning er fuldstændig udtømmende, og at alene jeg E. A. Weis kan tillade anden Anvendelse af den, saaledes at ingen Forandring kan ske heri saalidt som i denne Paragrafs øvrige Indhold efter min Død. Det samme gælder forøvrigt ogsaa de øvrige servitutmæssige Bestemmelser i denne Paragraf, idet jeg forbeholder mig Ret til at lempe dem, om jeg vil, saa længe jeg er i Live, medens de ikke paa nogen Maade kunne

forandres eller lempes, naar jeg er afgaaet ved Døden. Da jeg har ment at handle i hele Byens luteresse ved at paalægge Arealet de forangivne servitutmæssige Forpligtelser, og dette er Motivet til min Overdragelse af min Andel i Arealet til Byen, samt da jeg følgelig maa formene, at disses nøjagtige Overholdelse nu og i al Fremtid er i hele Byens Interesse, saa skal mulig efter min Død indtræffende Overtrædelse af de nævnte Bestemmelser - saa vel som af Bestemmelserne i denne Kontrakts § 8 - kunne paatales retslig og udenretslig af enhver i Aarhus bosiddende Mand eller Kvinde, uden at det skal kunne fordres, at vedkommende kan paavise nogen særlig Interesse i Paatalen, og enhver saadan rejst Paatale skal have samme Kraft og Vægt, som om Paatalen var foretaget af mig selv. Samme Paataleret skal derhos - ligeledes efter min Død - tilkomme den til enhver Tid værende Bestyrelse for Andreas og Berthea Weis's Legat for Descendenter af afdøde Etatraad Frederik August Schønheyder og Hustru Maren Schønheyder født Bruun.

Bestemmelsen idenne Paragrafs 2. Stk.

skal naturligvis ikkevære til Hinder for, atde

nu paa Grunden staaende Bygninger, som nævnt i §6, forbliver paadenne, til min Hustruog jegere afgaaede ved Døden(jfr. § 8).

6.

Samtlige de paa Ejendommen nu værende Bygninger tilhører fremtidig mig E. A. Weis og Hustru alene, og heri erklærer vi Herredsfoged Ingerslev og Proprietær Holger Weis os udtrykkelig enige, idet vi herved overdrager E. A. Weis vor Andel i disse Bygninger med Tilbehør af enhver Art. Med disse Bygninger forholdes saaledes:

Den gamle Stublade, der er beliggende i Hjørnet mellem Aaen og Vester-Alle fjernes af mig inden 1. Maj d. A.

Det sydlige Bindingsværkspakhus - der ligger paa den af mig E. A. Weis reservede Grund - skal Kommunen have Ret til vederlagsfrit at benytte til eget Brug eller Udlejning, men det er kun selve Pakhuset, Kommunen saaledes skal kunne benytte, idet saavel det Pakhuset i Syd ibyggede Beboelseshus med de til samme hørende Rum i Pakhuset som den bag Pakhuset liggende Del af det til mig E. A. Weis og Hustrus Brug reservede Areal i denne Henseende er Kommunen uvedkommende, dog at Kommunen har Ret til Færdsel - gaaende og kørende - til Pakhusets Bagside sønden om ovennævnte Pakhuset ibyggede Beboelseshus. Bygningen maa af Kommunen kun anvendes til Pakhus, og de Varer, som

optages i den, maa ikke være af saadan Art, at de paa nogen som helst Maade ved Lugt, Rotter eller paa anden Maade kunne genere de omboende eller ved deres Brandfarlighed have en Forhøjelse af Assurancepræmien for Varene i det grundmurede Pakhus eller Indboet i Beboelseslejligheden til Følge. Kommunen har til enhver Tid Ret til at opgive Retten til Brugen af Pakhuset, men kan da ikke senere atter indtræde i Retten. Saalænge Kommunen ikke har opgivet Brugsretten, skal den naturligvis selv vedligeholde Pakhuset i god og ordentlig Stand, ligesom den skal vedligeholde Hegnet mod Gaden ud for Pakhuset og besørge og bekoste Renholdelsen af Gaden og Gaarden foran og bag Huset.

Samtlige øvrige Bygninger paa det Areal, jeg E. A. Weis har reserveret mig og Hustru Brugsretten til, kunne vi, da de jo er vor Ejendom, naturligvis handle med og benytte, som vi lyste, derunder nedrive dem helt eller delvist, omforandre dem etc., idet Bygningerne og deres Brug er Kommunen aldeles uvedkommende, men den Del af Bygningerne, der staaar paa Arealet efter den Længstlevendes Død, uden at vi eller den Længstlevende af os paa anden Maade har disponeret over den til Fjernelse, hvortil vi har fuld Ret, tilfalder Kommunen til Ejendom uden Vederlag.

Nedbrænder Bygningerne helt eller delvist, medens vi E. A. Weis og Hustru lever, tilfalder deres Assurancesum naturligvis os, og det bliver naturligvis vor egen Sag om og i hvilken Udstrækning vi ville anvende den til atter at bygge for. For de eventuelt saaledes opførte nye Bygninger gælder efter Opførelsen ganske de samme Bestemmelser som i denne Paragraf fastsat. For det sydlige Pakhus fastsættes dog i denne Henseende, at hvis det nedbrænder eller overgaar betydelig Ildsvaade, medens Kommunen har bevaret Brugsretten til det, da ryddes den Plads, det indtager, og Kommunen faar da Dispositionsret over den paa samme Maade som over det øvrige den da overgivne Areal, dog at jeg for min og Hustrus Livstid forbeholder os Ret til en 10 Alen bred Strimmel Jord langs det nordre Pakhus Gavl som Adgangsvej til Møllens Gaardsplads og Have. Kommunen tilkommer derhos for dette Tilfælde Renten af den mig udbetalte Forsikringssum for det sydlige Pakhus til den Tid, da den efter min og Hustrus Død faar liele Arealet overladt. Overgaar en mindre Ildsvaade det sydlige Pakhus, medens Kommunen har Brugsretten til dette, anvendes Assurancesummen til Skadens Udbedring, saa vidt det tilstrækker. Som mindre Ildsvaade forstaas en saadan, der ikke berettiger til Erstatning af over Vs af Assurancesummen.

Assurancepræmien af de til min og Hustrus Disposition staaende Bygninger betales af os.

7.

Imellem Arealet nord for Linien L, m, n, o. og Arealet syd for denne Linie samt paa Strækningen n, p, q, (jfr. vedhæftede Kort) bliver at anbringe Hegn, der paa Strækningen o, n, p, q, skal bestaa af et 3 Vs Alen højt Plankeværk af høvlede og pløjede Brædder og paa Strækningen n, m, L, af almindeligt Stakit, Bekostningen ved Anbringelsen og Vedligeholdelsen af dette Hegn bæres af mig E. A. Weis med Halvdelen og Aarhus Kommune med Halvdelen, saaledes at hver Part sætter og vedligeholder Halvdelen af Plankeværket og Halvdelen af Stakittet. Stakittet og Plankeværket tilhører følgende Kommunen med Halvdelen og E. A. Weis med Halvdelen.

8.

Naar saa vel jeg E. A. Weis som min Hustru ere afgaaede ved Døden, og Kommunen saaledes faar Dispositionsret over hele Arealet, skal samtlige paa samme værende Bygninger, Hegn etc. inden 1 Aar derefter være nedrevne, og Arealet straks derefter tages i Brug efter sin Bestemmelse (se § 5, 2. Stk.).

Det er en Selvfølge, at Kommunen, forinden den saaledes faar Dispositionsret over hele Arealet, ikke maa anvende den Del af dette, den allerede har overtaget, til Bebyggelse af nogen Art eller overhovedet anvende det paa anden Maade end til Have- eller Parkanlæg eller Torveplads.

9.

Aarhus Kommune anlægger straks paa egen Bekostning den approberede Gade fra Garvergyden til Aaen og fra Vester-Alle langs Aaen til Garvergydens Forlængelse, begge saaledes som vist paa vedhæftede Plan og som i Overenskomst af 2. December 1907 bestemt. For førstnævnte Gades Vedkommende godtgøres Halvdelen af Bekostningen ved Anlægget, naar dette er færdigt, af Lodsejerne paa Gadens østlige Side i Forhold til deres Facade mod Gaden. Som i Overenskomsten nævnt overtages Gaderne straks efter Anlægget som offentlige til fremtidig Vedligeholdelse og Belysning af Kommunen.

10.

Bestemmelserne i denne Kontrakts §§ 5 og 8 ville være at tinglæse som servitutstiftende paa den her solgte Lod med Undtagelse af den Del af samme, der ligger nord for den projekterede Forbindelsesgade mellem Møllestien og Museumsgade. Hvilken Del af Arealet, Servituterne saaledes skal paalægges, vil nærmere blive angivet i Skødet. Om

Paataleretten til Servituterne henvises til, hvad derom er bestemt

i § 5.

11.

Saasart Udstykningen er i Orden, er Kommunen berettiget og forpligtet til mod Udstedelse af de forannævnte Obligationer i stemplet Stand at erholde Skøde meddelt paa det den overdragne.

Samtlige med Udstykningen samt samtlige med denne Kontrakts Udstedelse og Stempling og Skødets Udstedelse, Stempling og Tinglæsning samt Udstedelse og Stempling af de i § 4 nævnte Obligationer forbundne Omkostninger betaler Aarhus Kommune alene, saaledes at Ordningen sker ganske uden Udgift for os.

Udkastet til Mageskiftekontrakten var saalydende:

Mageskiftekontrakt.

Undertegnede Møllejejer E. A. Weis af Aarhus erkender herved at have mageskiftet og overdraget, ligesom jeg herved mageskifter og overdrager fra mig og Arvinger til Aarhus Kommune de mig ifølge Adkomst, læst henholdsvis

2. Juli 1873 og 28. Juni 1900, tilhørende Parceller Matr. Nr. 2004 og 1291 c af Aarhus Bygrund, skyldsæt for Hartkorn henholdsvis 1 Fdk.

2 Album og «1» «2» i i Album, og undertegnede Aarhus Byraad erkender herved paa Aarhus Kommunes Vegne at have mageskiftet og overdraget til Hr. Møllejejer E. A. Weis her af Staden af den Kommunen ifølge utinglæst Købekontrakt af D. D, med Herredsfoged Frederik Johannes Ingerslev og Hr. Proprietær Holger Weis tilhørende 2/3 - To Trediedele - af den paa vedhæftede Rids med Bogstaverne f, g, h, i betegnede Parcel bestaaende af Matr. Nr. 2134 b og 484 c af Aarhus Bygrunde og den Del af Matr. Nr. 2003 sammesteds, der ligger Nord for den ifølge Overenskomst af 2. December 1907 approberede Gade fra Garvergyden til Vester Alle i Forbindelse mellem Museumsgade og Møllestien.

De paagældende Arealer overdrages de respektive Købere med de samme Herligheder, Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed de hidtil har tilhørt de respektive Sælgere og de tidligere Ejere ifølge de tinglæste Adkomst og andre Dokumenter, i hvilken Henseende særlig bemærkes:

ad Matr. Nr. 2004, at Kontrakt med Aarhus Byraad om Kommunens Ret til Vandforsyning til

Vandværket i Aarhus er læst 26. Oktober 1870, at Landvæsenkommissionsforretning til Bestemmelse om Grundbjælkens Højde i Slusebroen er læst 29. Marts 1872, og at Overenskomst med Aarhus Byraad om Gadeanlæg er læst 28. Juni 1900. ad Matr. Nr. 1291 c, a t Deklaration til Aarhus Byraad angaaende Kloakledningen er læst 16. December 1880, og a t en tidligere Ejer, Aarhus Bispeembede, har manglet tinglæst Adkomst til en Del af Matr. Nr. 1291.

ad Matr. Nr. 2004 og 1291 c,

at der paahviler Parcellen Forpligtelse overfor Aarhus Byraad med Hensyn til Deltagelse i Udgifterne ved Gadens Brolægning samt med Hensyn til Godkendelse af Facadetegning Overenskomst herom er tinglæst 28. Juni 1900, og Forpligtelsens nærmere Indhold er Byraadet bekendt.

Mageskiftehandelen sker iøvrigt paa følgende nærmere Vilkaar og Betingelser:

1.

De mageskiftede Lodder overtages straks af Køberne og henligger fremtidig for disses Regning og Risiko i enhver Henseende.

2.

Samtlige af de mageskiftede Lodder gaaende Skatter og Afgifter til Staten, Kommunen eller andre, der vedrører Tiden fra og med 1. d. M., betaler de respektive Erhververe for den erhvervede Grunds Vedkommende, ligesom Erhververne hver for sig oppebærer og tilkommer al af den erhvervede Ejendom for Tiden efter nævnte Dato gaaende Indtægt.

Aarhus Kommune er bekendt med, at den paa Matr. Nr. 2004 og 1291 c staaende Cirkusbygning tilhører Tømrermester H. Bjerregaard Jensen, der er pligtig paa Forlangende at fjerne den.

3.

Værdien af Matr. Nr. 2004 og 1291 c er

ansat til 100000 Kr.

Et Hundrede Tusinde Kroner og Værdien af de Kommunen tilhørende 2 A i det forannævnte Areal til 50000 Kr.

Differencen 50000 Kr. afgøres ved, at Kommunen samtidig med Mageskiftebrevenes

Udstedelse omkostningsfrit for mig E. A. Weis meddeler mig 5 - fem - Obligationer hver a 10000 - Ti Tusinde - Kroner clausulerede saaledes, at Gælden forrentes med 4 pCt. p. A. fra 4. Marts d. A., hvilken Rente betales halvaarsvis bagud i hver 11. Juni og

11. December Termin, første Gang i 11. Juni Termin d. A. for Tiden fra 4. Marts d. A., at Gælden er uopsigelig fra Kreditors Side i 10 Aar, men derefter kan opsiges til Udbetaling i en af de nævnte Terminer med Va Aars forudgaaende Varsel, saaledes at den tidligst kan opsiges til Udbetaling i 11. December Termin 1918 - Atten - naar Opsigelsen afgives inden 11. Juni 1918, og at Gælden fra Debtors Side til enhver Tid kan opsiges til Udbetaling i en 11. Juni eller 11. December Termin med ½ Aars forudgaaende Varsel. løvrigt clausuleres Obligationerne som det denne Kontrakt vedhæftede Udkast.

4.

Saasnart Kommunen har faaet meddelt Skøde paa de nævnte 2/3 af den paagældende Del af Matr. Nr. 2003 etc., bliver Handelen endelig at berigtige ved Mageskiftebreve, ved hvilke de paagældende Arealer overdrages de respektive Erhververe fri for andre Forhæftelser eller Byrder end de, Erhververne efter denne Kontrakt skal respektere, og under Udstedernes Hjemmelsansvar.

5.

Den ifølge Overenskomst af 2. December 1907 mellem Aarhus Kommune og Fru B. Weis's Arvinger approberede fornævnte Gade fra Garvergyden til Vester Alle er Kommunen pligtig at anlægge paa egen Bekostning helt eller delvist, saa snart jeg E. A. Weis eller de senere Ejere af den nord for denne Gade liggende Del af Matr. Nr. 2003 forlanger det Gaden anlægges som nævnt i Overenskomsten, og af Omkostningerne ved Anlæggelsen - derunder dog naturligvis ikke Godtgørelse for det til Gaden medgaaende Areal - godtgøres Kommunen Halvdelen, naar Gaden er færdig, af Lodsejerne paa Gadens nordlige Side i Forhold til deres Facade mod Gaden Saafremt den paagældende Gade saaledes helt eller delvist bliver forlangt anlagt, forinden Kommunen faar Dispositionsret over Arealet syd for Gaden, er Ejerne af Arealet nord for Gaden dog pligtig foreløbig at refundere Kommunen hele det til Gadeanlægget medgaaende Beløb, hvoraf de faar Halvdelen uden Rente godtgjort af Kommunen, naar denne faar Dispositionsret over Arealet syd for Gaden. Denne Bestemmelse vil være at tinglæse som servitutstiftende paa den Kommunen tilhørende Del af Matr. Nr. 2003, der ikke omfattes af denne Handel,

saaledes at det nærmere i Mageskiftebrevet angives, paa hvilket Matr. Nr. Tinglæsningen skal ske.

6.

Samtlige Omkostninger ved denne Mageskiftekontrakts Udstedelse og Stempling samt Mageskiftebrevens Udstedelse og Tinglæsning bæres af Aarhus Kommune og E. A. Weis, hver med Halvdelen.

Nørgaard udtalte, at da Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse i Fjor i et lukket Møde fremlagde Møller Weis' Tilbud, var næppe nogen rigtig tilfreds med Formen, medens alle dog vist erkendte, at Erhvervelsen af den paagælde Grund vilde være af stor kommunal Betydning. Der blev saa nedsat et udvidet Udvalg for at undersøge, om Hr. Weis ikke var at formaa til ogsaa at afstaa sin Del af Bispetoften, hvilket man tillagde overordentlig stor Betydning, idet det vist maatte erkendes, at Kommunens Grund der kommunalt set ikke var meget værd uden i Forbindelse med Hr. Weis' Del. Efter adskillige Forhandlinger kom man bort fra den noget uheldige Form for Overdragelsen af Møllehaven, ligesom Hr. Weis ogsaa opgav sin Vægning ved at afstaa Bispetoften, idet man enedes om et Mageskifte, saaledes at Hr. Weis skulde afstaa sin Del af Bispetoften og til Gengæld beholde den Del af Møllehaven, der laa langs Museumsgades Forlængelse. Da man var kommet saa vidt, var Sagen ret enkel, og man enedes med Hr. Weis om, at han skulde afstaa 26000 kv Alen af Møllehavens 38000 kv Alen samt 4800 kv Alen paa Bispetoften og for begge Dele have 250000 Kr., som betales med 4 %'s Obligationer uopsigelige i 10 Aar. Efter Hr. Weis' Regning var de 150000 Kr. for Møllehaven og de 100000 Kr. for Toften, hvad ganske vist var ret underordnet, men holdt man sig til denne Beregning, stod Møllehaven altsaa Byen i ca. 6 Kr. pr. kv Alen og Bispetoften i noget over 20 Kr. pr. kv Alen, men dertil maatte dog bemærkes, at Værdien af Byens øvrige 15000 kv Alen paa Bispetoften ved Erhvervelsen var blevet førøget med ca. 3 Kr. pr. kv Alen. Endvidere forbeholdt Hr. Weis sig Ret til at bo i Møllen til sin Død, men Pakhuset overlod han straks Byen til Udleje, hvad der vilde give Byen en aarlig Indtægt af 2000 Kr. å 2500 Kr., ligesom han ogsaa straks stillede en Del af Haven til Kommunens Disposition. Først naar baade Hr. Weis og Hustru var død, fik Kommunen Dispositionsret over hele det afstaaede Areal. Dette maatte dog kun udlægges til Park og ikke bebygges med andet end et Universitet, Raadhus eller lignende offentlig Bygning, der endvidere kun maatte optage en Trediedel af Arealet, med Gaardsplads ikke ud over 50 %. Endelig skulde Kommunen straks anlægge Garvergydes Forlængelse,

hvilket vilde koste 5000 Kr. samt betale Halvdelen af Gadeanlægget langs Aaen, hvad der vilde andrage 6000 Kr., hvorimod Kommunen vilde blive fri for at anlægge Museumsgades Forlængelse. - Det var ikke uden stor Betænkelighed, at Udvalget gik med til den nu foreslaaede Ordning, idet Udvalget ømmede sig ved under de nuværende Forhold at foranledige ny Udgifter, men det ansaa dog Erhvervelsen for at være af saa stor Betydning for Kommunens Fremtid, at det ikke turde afvise Hr. Weis' Tilbud, særlig da Hr. Weis til Dels havde rettet sig efter Byraadets Ønsker, og Bispetofteu ikke kunde faas uden at tage Møllehaven med. Forøvrigt var det ogsaa et Spørgsmaal, om det vilde være for meget at have begge Arealer til offentlige Bygninger, idet der ingen Tvivl kunde være om, at Byen i de kommende Aar vilde udvide sig en Del mod Vest, særlig naar Kommunikationsmidlerne kom til at udgaa derfra, hvad sikkert vilde blive Tilfældet saavel for Personbanegaardens Vedkommende som for Godsbanegaardens, og alene den vedtagne Forbindelsesgade langs Aaen vilde gøre Arealet til en særdeles centralt beliggende Plads. - En By i Udvikling maatte have Plads til offentlige Bygninger, men det havde Aarhus ikke, da dens Grande laa mod Syd og Nord, saa der ikke kunde regnes med dem i denne Forbindelse, og Kommunen vilde derfor sikkert engang komme i Forlegenhed, hvis den ikke erhvervede de nu tilbudte Arealer. Her kunde der gøres opmærksom paa, at Staten maatte betale 35 Kr. pr. kv Alen for Grund til det ny Posthus. - Af de anførte Grunde mente Udvalget det uforvarsligt ikke at benytte Øjeblikket og tage imod Hr. Weis' udstrakte Haand, navnlig da Erhvervelsen vilde være umulig i Fremtiden, og da Arealet ellers vilde blive bebygget paa en Maade, man ikke kunde bifalde. Det Areal, der her var Tale om, udgjorde med Byens øvrige Grunde i det paagældende Kvarter, ca. 7 Td. Land. Byen vilde altsaa blive Herre over en Plads paa Størrelse som Kongens Nytorv, og Udvalget enedes da om at indstille de to foreliggende Kontraktudkast til Byraadets Vedtagelse. Et enkelt af Udvalgets Medlemmer havde dog taget Afstand med Hensyn til et Par Detailpunkter og vilde ikke afgive Stemme i Sagen, men ellers var Indstillingen enstemmig.

Mikael Johansen skulde ikke nægte, at den nu foreliggende Overenskomst var langt fordelagtigere end den første, idet Købesummen var uopsigelig i 10 Aar og kun skulde forrentes med 4 %, og derved at der tilvejebragtes ordnede Forhold paa Bispetofteu, men han nærede dog ingen Tvivl om, at Handelen var en ganske glimrende Forretning for Hr. Weis. Om den vilde være lige saa glimrende for Kommunen, kunde han ikke afgøre, men for Øjeblikket var det i hvert Fald en dyr Handel. Maaske vilde Handelen senere vise sig heldig for Kommunen, hvad han dog ikke troede. De første 20-30 Aar fik man vist næppe

Brug for de paagælde Arealer, men efter den Tids Forløb kunde de muligvis faa nogen Værdi. De seks Medlemmer af Udvalget troede jo imidlertid stærk paa, at Udviklingen vilde gaa den Vej, saa muligvis laa der her et stort Fremsyn, hvilket Taleren ganske vist ikke kunde se, ligesom han heller ikke troede, at Personbanegaarden de første 20-30 Aar vilde blive flyttet ud i Mølleengen. Desuden var der et Par Punkter i Overenskomsten, han ikke kunde gaa med til. Han ansaa det saaledes for naturligst, at Forrentningen først skulde begynde fra Juni Termin, hvorved der vilde spares 5000 Kr. Flertallet var imidlertid gaaet en Middelvej ved at regne fra den Dag, Indstillingen blev forelagt for Byraadet, men derved vilde der dog blive et Tab af 2500 Kr. Naturligvis var det en Fordel straks at faa Pakhuset overladt til Udleje, men naar Hr. Weis havde kaldet Handelen en Gave, skulde det dog synes rimeligt, at Kommunen blev berettiget til at faa Assurancesummen for Beboelsesbygningen, hvis denne skulde brænde, inden Hr. og Fru Weis var død. Ganske vist var der ikke megen Sandsynlighed for, at et saadant Tilfælde skulde indtræffe, men Hr. Weis vilde slet ikke forhandle om dette Punkt, der dog under Hensyn til den betydelige Assurancesum havde nogen Betydning for Byen. Endelig var Taleren i Udvalget ogsaa ene om den Anskuelse, at Spørgsmaalet burde overlades til det ny Byraad. De fleste Skatteydere var sikkert imod Handelen, men da det ikke absolut kunde paavises, at denne vilde være en daarlig Forretning, ønskede han ikke at deltage i Afstemningen.

Nørgaard saa ingen Anledning til at overlade denne Sag, der havde været behandlet i saa lang Tid, til det ny Byraad, særlig da han var overbevist om, at Hr. Weis i saa Tilfælde trak sig tilbage. Hele Udvalget havde været enig om Indstillingen med Undtagelse af Spørgsmaalene om Renten og Assurancen. Rentespørgsmaalet var fremstaaet derved, at Hr. Johansen havde holdt paa, at Forrentningen først skulde begynde fra 11. Juni i indeværende Aar, medens Hr. Weis havde fastholdt 11. December 1908 i Henhold til et tidligere Udkast. I Januar henstillede Udvalget saa at begynde Forrentningen fra 11. Juni. Det kunde Hr. Weiss ikke tiltræde, men indgik dog paa at fastsætte den 4 Marts, altsaa den Dag da Sagen blev forelagt Byraadet, og dette var sikkert ogsaa det mest korrekte. Man kunde derfor ikke absolut sige, at Kommunen tabte 2500 Kr., da det lige saa vel kunde siges, at det var Hr. Weis, der tabte denne Sum. Angaaende Assurancesummen kunde man ikke fortænke Hr. Weis i, at han ikke vilde tiltræde Hr. Mikael Johansens Forslag, og det vildé da ogsaa i Virkeligheden være et næsten utænkeligt Tilfælde, at Boligen skulde brænde og Assurancesummen ikke være berigtiget før efter Weis Død. Naturligvis var det vanskeligt at afgøre, om Købesummen var stor eller lille, men sikkert var

det, at jo længere man ventede, jo dyrere vilde det blive at erhverve Pladsen. Hvis Indstillingen blev vedtaget, vilde Taleren anbefale, at man lod Arealet ligge, til der blev absolut Trang til Plads for en offentlig Bygning, og at der blev anvendt et Par Tusinde Kroner til Toftens Regulering. Antagelig maatte ogsaa Cirkusbygningen fjernes.

Jakob Jensen paaviste, hvorledes alt tydede paa, at Udviklingen ogsaa vilde gaa mod Vest, og vilde meget beklage, om det uheldige skete, at Personbanegaarden ikke blev flyttet trd i Mølleengen, for i saa Tilfælde vilde der ikke blive Plads til Udvidelse af Jernbanens Værksteder. Det vilde derfor være bedre, at vedkommende stillede deres Agitation i Retning af at skaffe Værkstederne saa meget Plads, at de ogsaa kunde komme til at omfatte Fabrikationsvirksomhed. Maaske var Handelen en god Forretning for Hr. Weis, men derfor kunde den ogsaa godt være god for den anden Part, hvad den aldeles sikkert vilde vise sig at være, og Hr. Weis vilde uden Tvivl faa meget mere for Arealet, hvis han vilde sælge til Byggegrunde- Det var en fejl Opfattelse at tale om Rentetab, for hvis disse Arealer blev udbudt til Salg, var det givet, at de vilde gaa først, og Resultatet vilde blive, at Salget af Kommunens Grunde vilde standse. Renten vilde saaledes blive indvundet igen. I Sammenligning med hele Ordningen var Rentespørgsmaalet kun en Biting, og den 6. December havde hele Udvalget været enigt om at indstille den da opsatte Overenskomst til Byraadets Vedtagelse. Naar det erindredes, at Lejeindtægten af Pakhuset straks overgik til Kommunen kunde der desuden ikke blive Tale om mere end 2000 Kr. og det vilde dog være mærkeligt at lade Sagen strande paa denne Sum. Havde Forhandlingerne ikke trukket ud, vilde man jo være gaaet ind paa at betale Renten fra December Termin, saa Kommunen sparede egentlig 2500 Kr. Assurancespørgsmaalet var noget helt nyt, som Taleren ikke fandt det rigtigt at drage frem. Forhandlingerne havde kun drejet sig om Jorden, medens Bygningerne betragtedes som Hr. Weis Ejendom, som han naturligvis maatte tilkomme Erstatning for i Tilfælde af Ildebrand. Den 6. December fandt Hr. Mikael Johansen det naturligt, at det nuværende Byraad afgjorde Sagen, saa det var ret uforstaaeligt, hvorfor Byrådet nu skulde være mindre kompetent til at foretage Afgørelsen. Sagen var nu blevet overvejet i 1 ½ Aar, saa hvis det nuværende Byraad ikke var kommet til Klarhed over den, kunde dette næppe forlanges af det ny Raad, særlig hvis dette i væsentlig Grad skulde skifte Fysiognomi Taleren kendte ikke Stemningen blandt Skatteyderne, men han skulde ikke have haft noget imod at debattere Sagen paa et offentligt Møde, hvor han ikke saaledes som ved Aabysagen skulde have tiet stille. Han tænkte, at de fleste, der saa nøgternt paa Byens Forhold og forstod dens Udvikling, vilde

forstaa, at Byen maatte sætte sig store Maal, og det kunde man kun ved at skaffe Plads til de Institutioner, som man i Tiden ønskede at drage hertil. Han var enig med Hr. Nørgaard i, at Arealerne ikke skulde benyttes, før der blev Trang til en virkelig centralt beliggende Plads for en betydningsfuld offentlig Bygning.

Samuelson kunde kun med stor Betænkelighed stemme for Købet, uagtet Ordningen var en Del bedre end tidligere. Det var vel rigtigt, at Hr. Weis gjorde en god Forretning, men det var ogsaa rigtigt, at han kunde have gjort en endnu bedre ved at sælge til Bebyggelse. Med Hensyn til Banegaardsforholdenes Ordning kunde han oplyse, at Ministeren ikke mente, at Forslag derom kom frem i Aar. Han troede dog, at Fornuften til sidst maatte sejre, saa Banegaarden kom til at ligge der, hvor Udvidelsen fandt Sted. Endelig kunde han oplyse, at Ministeren havde foreslaaet Nedsættelse af en Kommission, hvori Taleren skulde have Sæde, angaaende Fabrikation af Lokomotiver. Han anbefalede Forslaget.

Mikael Johansen haabede, at Forretningen vilde vise sig god for Kommunen. Naar Forhandlingerne havde trukket 6 Maaneder ud, maatte Renteydelsen selvfølgelig ogsaa sættes den Tid frem. Han havde aldrig drevet Agitation imod at flytte Banegaarden ud i Mølleengen. Forslaget om Assurancen havde han stillet, fordi det i givet Tilfælde kunde komme til at dreje sig om mange Penge for Kommunen. Det var meget rigtigt, at Byen ikke ejede mange aabne Pladser, men skulde der ofres saa mange Penge, som her var Tale om, kunde der nok findes andre Steder. Han skulde i saa Henseende pege paa Marcus Bechs Gaard.

Simonsen kunde efter det foreliggende stemme for Indstillingen. Efter hvad der var oplyst, var denne enstemmig, da kun eet Medlem paa Grund af Bagateller vilde undlade at stemme. Hvad der særlig tiltalte ham var, at Byen fik Bispetoften frigjort, saaledes at man kunde blive fri for at være afhængig af Hr. Weis' Luner.

Nørgaard gjorde opmærksom paa, at Udvalget i sin Tid havde udtalt, at det haabede at faa Sagen ordnet med Byraadets Assistance. Skønt man nu var kommet helt bort fra at betragte Erhvervelsen som en Gave, saa skulde det dog siges, at Sagen ikke var kommet saa vidt uden med ikke ringe personlige Ofre fra Hr. Weis' Side.

Formanden spurgte, om der kunde være noget i Vejen for at faa Hr. Weis til at gaa ind paa under visse Forudsætninger at tillade Pakhusets Fjernelse, hvis saadant skulde vise sig ønskeligt inden Hr. Weis Død.

Nørgaard troede ikke, der kunde være noget til Hinder derfor. Han troede ganske vist ikke, man vilde vinde noget derved, men skulde dog henstille det til Hr. Weis. Der var dog det at bemærke, at Hr. Weis havde givet et Par Folk Beboelsesret i det med Pakhuset sammenbyggede Beboelseshus.

Indstillingen vedtoges.

